

DE GROEIENDE ROL VAN DE AUDICIEN VRAAGT OM TOEKOMSTBESTENDIG ONDERWIJS EN PERMANENTE PROFESSIONELE ONTWIKKELING

De hoorbranche is volop in beweging, onder invloed van technologische innovaties en maatschappelijke ontwikkelingen. In de rubriek ‘Wat vindt...’, een initiatief van Hoordetail in samenwerking met de NVAB, reageert een roulerend panel op actuele stellingen. In deze editie staat de volgende stelling centraal: ‘De groeiende rol van de audicien vraagt om toekomstbestendig onderwijs en permanente professionele ontwikkeling’.

Het werk van de audicien verandert in hoog tempo. Door de toenemende druk bij KNO-artsen en audiologische centra verschuift een groter deel van de hoorzorg naar de audicien. Dat vraagt niet alleen om technische kennis, maar ook om het professioneel oordeel van de audicien, samenwerking en het zelfstandig maken van afgewogen keuzes. In de praktijk zien we dat protocollen belangrijk blijven, maar niet altijd meer voldoende zijn. Juist vakkennis en klinisch redeneren worden steeds belangrijker. Dit roept de vraag op of de huidige opleidingen en het aanbod van bij- en nascholing nog voldoende aansluiten bij de dagelijkse praktijk. Als we willen dat audiciens klaar zijn voor hun groeiende rol in de hoorzorg, is het essentieel dat onderwijs en praktijk zich gezamenlijk blijven ontwikkelen en elkaar versterken.

DAAN VAN BOVEN
Docent Audicien
opleiding Dutch HealthTec Academy

Ik onderschrijf de stelling, maar toekomstbestendig onderwijs vraagt om meer dan alleen extra aandacht voor klinisch redeneren. De rol van de audicien verandert door meerdere ontwikkelingen tegelijk. Door de druk op KNO-artsen en audiologische centra komt meer verantwoordelijkheid bij de audicien te liggen. Anderzijds worden hoortoestellen door AI en complexe algoritmen steeds meer een ‘black box’ en kunnen audiologische testen steeds beter worden geautomatiseerd. Dat maakt vakkennis niet minder belangrijk, maar zorgt ervoor dat de toegevoegde waarde van de audicien verschuift.

Horen laat zich namelijk niet alleen vangen in meetwaarden. Dezelfde audiologische uitkomsten kunnen bij verschillende cliënten leiden tot verschillende oplossingen, afhankelijk van de hulpvraag, luisteromgeving, voorkeuren, belastbaarheid en verwachtingen. Succes vraagt daarom om meer dan het technisch correct aanpassen van hoortoestellen. Dat maakt dat er, ondanks de ontwikkelingen op het gebied van AI, altijd audiciens nodig zullen blijven. De audicien moet objectieve gegevens en subjectieve ervaringen met elkaar verbinden, medische signalen tijdig herkennen en verwachtingen realistisch begeleiden.

Daarvoor zijn metacognitieve vaardigheden nodig: verbanden kunnen leggen, alternatieven overwegen, het eigen handelen kritisch beoordelen en kunnen schakelen wanneer een protocol niet toereikend is. Protocollen blijven noodzakelijk, maar professioneel handelen betekent ook weten wanneer gemotiveerd afwijken nodig is en waar de eigen deskundigheidsgrens ligt.

Voor het onderwijs betekent dit dat klinisch, technisch en professioneel redeneren niet als los vak kan worden aangeboden. Het moet door de hele opleiding heen worden ontwikkeld. Binnen onze opleiding geven we casuïstiek daarom een zwaardere plaats. Studenten oefenen niet alleen wat zij moeten doen, maar vooral waarom, wanneer en met welke gevolgen. Daarbij verdient ook de veranderende instroom van de audicienopleiding aandacht. Waar vroeger relatief veel deelnemers al hoger waren opgeleid of ruime werkervaring meebrachten, zien wij nu vaker een reguliere mbo-instroom met grotere verschillen in voorkennis en studievaardigheden. Dat vraagt om meer begeleiding en differentiatie, zonder concessies te doen aan het eindniveau. Permanente professionele ontwikkeling blijft vervolgens onmisbaar.

Bovendien kent ook de audicienbranche een personeelstekort. Daarom moeten we wat mij betreft durven nadenken over verschillende rollen en specialisaties binnen de audicienspraktijk, zoals de optiek die kent met onder meer contactlensspecialisten en optometristen. Toekomstbestendig onderwijs ontstaat alleen wanneer opleiding en werkveld deze ontwikkeling gezamenlijk en voortdurend vormgeven.

MONIQUE JOOSTEMA
Sr. Adviseur Onderwijs en Kwaliteit
Davinci en Voorzitter AuDidakt

De rol van de audicien ontwikkelt zich voortdurend. Naast technische vakkennis worden steeds hogere eisen gesteld aan klinisch redeneren, communicatie, samenwerking en het omgaan met nieuwe technologieën. Dat vraagt niet alleen iets van de beroepspraktijk, maar ook van het onderwijs.

Die ontwikkeling sluit aan bij de bredere transitie naar MBO 2030. Het mbo verschuift steeds meer van kennisoverdracht naar het ontwikkelen van vakbekwaamheid, wendbaarheid en eigenaarschap. Studenten worden niet alleen opgeleid voor het beroep van vandaag, maar voor een loopbaan waarin verandering de norm is. Voor de audicien is dat geen toekomstbeeld, maar de dagelijkse praktijk. Dat betekent dat onderwijs verder moet gaan dan het aanleren van kennis en vaardigheden. Studenten moeten leren kritisch afwegen, samenwerken, reflecteren en verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen ontwikkeling. Minstens zo belangrijk is dat zij leren hoe zij nieuwe kennis en ontwikkelingen blijven vertalen naar hun eigen beroepspraktijk.

Daarmee is een diploma niet langer het eindpunt van het leerproces. Ontwikkelingen in technologie, digitalisering en de organisatie van de hoorzorg volgen elkaar in hoog tempo op. Permanente professionele ontwikkeling is daarom geen extra, maar een vanzelfsprekend onderdeel van het vak. Dat vraagt om een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Opleidingen leggen de basis voor een leven lang ontwikkelen, werkgevers bieden ruimte om te blijven leren en brancheorganisaties zorgen voor een actueel en toegankelijk scholingsaanbod.

Vanuit mijn rol als docent zie ik hoe belangrijk een toekomstgerichte opleiding is. Als voorzitter van AuDidakt zie ik daarnaast hoe waardevol het is wanneer professionals elkaar blijven ontmoeten, kennis delen en zich blijven ontwikkelen. Juist de verbinding tussen initiële opleiding en permanente professionele ontwikkeling zorgt ervoor dat de audicien ook in de toekomst kwalitatief goede en passende hoorzorg kan blijven bieden.

GUIDO VAN WOERKOM
Voorzitter Stichting
Audicienregister (StAr)

Van oude plaatjes kennen we ze nog wel: de hoorhoorns die vanaf de 17e eeuw slechthorenden hielpen. Eind 19e eeuw, na de uitvinding van de telefoon, ontstonden de eerste elektrische gehoorapparaten. Deze waren toen nog zwaar en moeilijk mee te nemen, totdat na 1920 de eerste draagbare apparaten verschenen. Na de Tweede Wereldoorlog versnelde de ontwikkeling. Eerst dankzij de uitvinding van de transistor, later door digitale toepassingen. Nu is een gehoorapparaat een kleine computer die steeds beter op maat kan inspelen op de hoorbehoeften van gebruikers.

Ook het vak van audicien veranderde mee. In de begintijd, tot na 1945, was de leverancier van een gehoorapparaat een ambachtsman die zich bezighield met verkoop, reparatie en aanpassing. Pas daarna ontwikkelde het beroep van audicien zich tot een echt vak en ontstond een erkende beroepsgroep. Opleidingen en vakorganisaties ontwikkelden zich en zorgden ervoor dat audiciens konden omgaan met veranderende hoorwensen en nieuwe middelen om hierop in te spelen.

Het is niet te verwachten dat deze ontwikkeling tot een einde komt. AI zal een belangrijkere rol krijgen, aanpassingen op afstand zullen toenemen en er komen laagdrempeligere toestellen die weinig begeleiding vragen. Tegelijkertijd worden de eisen en verwachtingen van mensen die minder goed horen hoger. Persoonlijke begeleiding en gerichte probleemoplossing krijgen een belangrijkere rol in de relatie tussen audicien en cliënt. Hier horen passende opleidingen en nascholingen bij.

De samenleving waardeert de manier waarop de audicien zich heeft aangepast aan de nieuwe mogelijkheden. De NOAH-veldnorm, die vanaf 1 januari 2027 geldt, is hiervan het nadrukkelijke bewijs. KNO-artsen en audiologen hebben vertrouwen in de deskundigheid van audiciens en dragen ruimte en verantwoordelijkheid over. Daar hoort bij dat de audicien zal moeten onderbouwen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt en waarom wordt doorverwezen. Ook de leeftijdsgrenzen worden verruimd, zodat er meer cliënten aan de zorg van de audicien worden toevertrouwd. En de mens achter het audiogram zal meer aandacht krijgen.

Deze hogere verwachtingen en verantwoordelijkheden stellen nieuwe eisen aan de kennis en vaardigheden van audiciens. In veranderende tijden verandert het vak mee. Het is aan opleidingsinstituten, bij- en nascholingsbedrijven en ondernemingen om de (toekomstige) audicien hierin te begeleiden. Om de kwaliteit van bij- en nascholing te blijven waarborgen, werkt Stichting Audicienregister (StAr) aan een vernieuwde accreditatiemethode die inspeelt op de veranderende eisen aan het vak van audicien.